

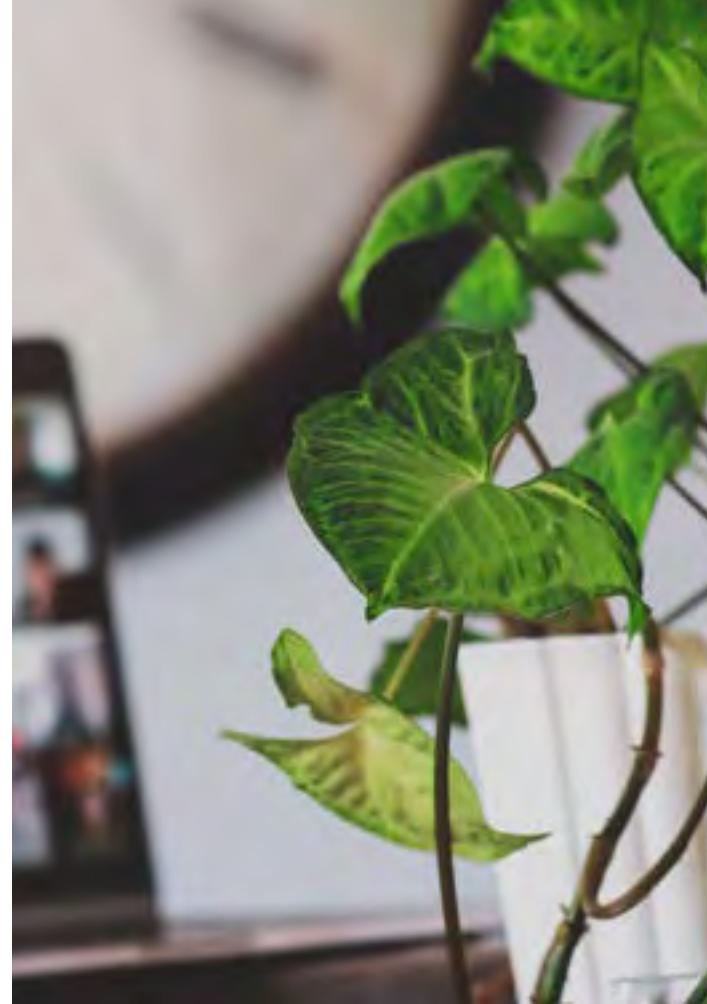
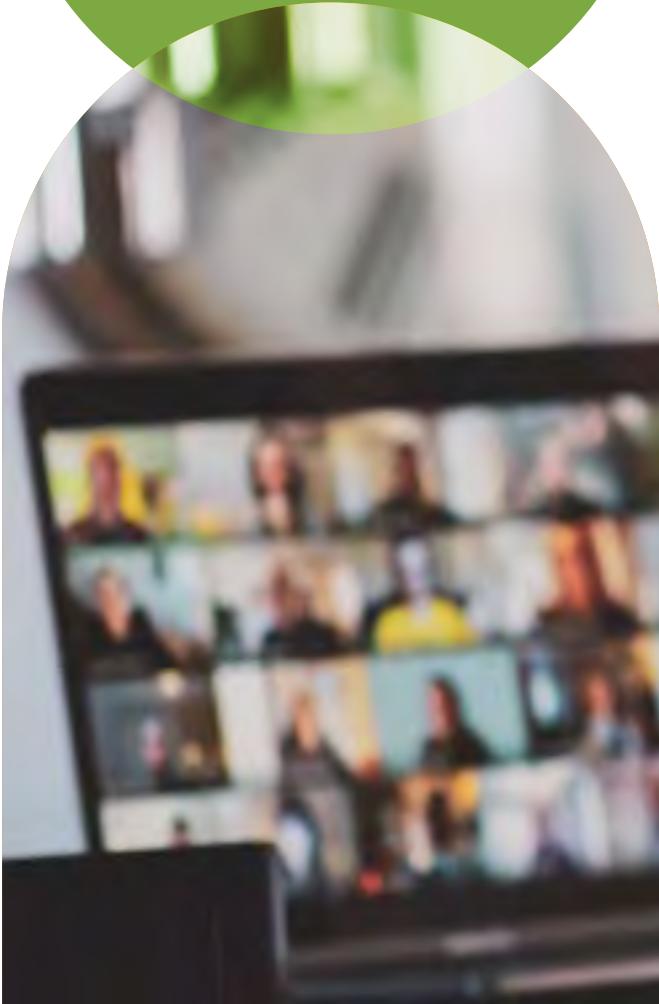

Bilten br.
8

KARIJERA I MOBILNOST

2020/2021

- Resursi za karijerne praktičare
- Prvi rođendan Europass-a
- Rezultati 6. Nacionalnog takmičenja dobrih praksi u oblasti KViS
- Predstavljanje Evropske studentske kartice

**FONDACIJA TEMPUS
EUROGUIDANCE CENTAR**

euroguidance@tempus.ac.rs

011/3342-430, OPCIJA 8

FONDACIJA TEMPUS

Žabljачka 12
11000 Beograd

INFORMATIVNI CENTAR

Fondacije Tempus
(svakog radnog dana 10–18 sati)
Terazije 39, I sprat
Beograd

Elektronska verzija ovog biltena
dostupna je na
sajtu Euroguidance
centra:
www.euroguidance.rs

IMPRESUM

BILTEN „KARIJERA I MOBILNOST”

BR. 8 – OKTOBAR 2021

**BILTEN
NACIONALNOG CENTRA
EUROGUIDANCE MREŽE
U SRBIJI**

UREĐIVAČKI ODBOR:

Ivana Vulić-Šimšić, Sofija
Petrović-Đemidžić, Ružica
Madžarević, Ramona Stanojević,
Goran Bogunović, Vedrana Marković,
Milica Milovanović, Tamara Kostić,
Marko Banković, Marija
Filipović-Ožegović,
Sofija Milogorić

**DIZAJN I
PRIPREMA ZA ŠTAMPU:**
Olivera Zogović

LEKTURA:
Rada Ilić

ILUSTRACIJE:
Euroguidance centar, AVE media,
unsplash.com, pixabay.com

ŠTAMPA:
Simbol štamparija

TIRAŽ:
1000 komada

Drage kolege,

Pred vama je osmi broj biltena „Karijera i mobilnost“ koji tradicionalno donosi najnovije informacije o incijativama i aktuelnim praksama u oblasti karijernog vođenja i savetovanja i mobilnosti u Republici Srbiji i Evropi. U ovogodišnjem Biltenu možete pročitati više o karijernom vođenju i savetovanju osoba iz osjetljivih grupa – kako kroz intervju s doc. dr Oljom Jovanović-Milanović, sa odeljenja za psihologiju Filozofskog fakulteta, tako i kroz vesti o održanim događajima i aktuelnim praksama, koje se tiču podrške karijernom razvoju osoba iz osjetljivih grupa. Biltén obiluje i informacijama o novinama u oblasti KViS – događajima, projektima, objavljenim publikacijama kako od strane Euroguidance centra i mreže tako i različitim drugih aktera aktivnih u oblasti KViS u Srbiji ali i širom sveta. Naravno, tu su i rezultati najnovijeg, šestog po redu, Euroguidance takmičenja dobrih praksi u oblasti KViS.

U delu posvećenom mobilnosti, predstavljene su i nova inicijativa – Evropska studentska kartica, kao i novine u novom Erasmus+ programu namenjene studentima, mladima ali i njihovim nastavnicima, omladinskim radnicima i mnogim drugima.

Kao i prethodnih sedam godina, Biltén smo pisali sa željom da pružimo sveobuhvatne i korisne informacije u oblasti KViS i mobilnosti za koje se nadamo da mogu poslužiti kao vodič i inspiracija za dalje unapređenje ovih važnih oblasti. U isčekivanju nekih novih inicijativa i primera dobrih praksi, srdačno vas pozdravljamo i radujemo se budućoj saradnji!

Tim Euroguidance centra

3

SADRŽAJ

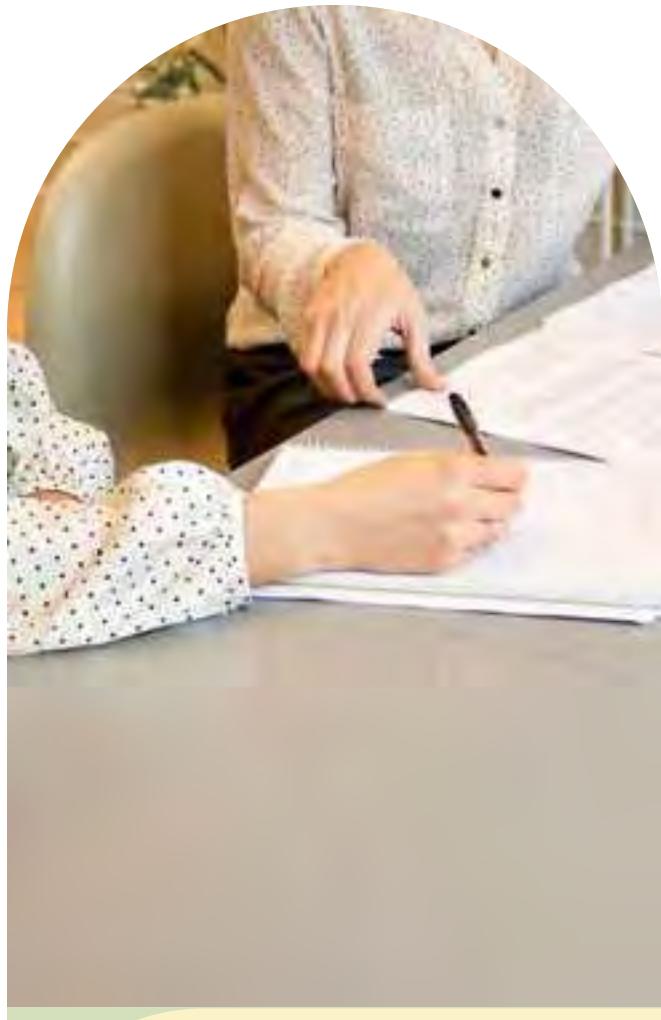
Evropski primeri praksi u oblasti KViS namenjeni osjetljivim grupama.....	4
Karijerne potrebe osoba iz osjetljivih grupa – Intervju sa Oljom Jovanović Milanović....	8
Aktivnosti Euroguidance mreže.....	12
Dopunjeno izdanje baze i priručnika za nastavnike.....	15
Novosti i događaji u oblasti KViS.....	17
Novi Europass slavi svoj prvi rođendan.....	20
Osma Euroguidance konferencija.....	22
Nacionalno takmičenje dobrih praksi u oblasti KViS.....	23
Novi Erasmus+ program (2021–2027) – nove prilike za mobilnost.....	26

Evropski primeri praksi u oblasti **KViS** namenjeni osetljivim grupama

Razmena primera dobre prakse je aktivnost koju zajednica karijernih praktičara često prepoznaće kao veoma značajnu a svakako je i među glavnim ciljevima Euroguidance mreže. Zbog toga, između ostalog, Euroguidance centri u Slovačkoj, Češkoj, Mađarskoj, Letoniji i Srbiji svake godine pripremaju brošuru u kojoj će predstaviti dobre prakse – dobitnike nacionalnih takmičenja u oblasti karijernog vođenja i savetovanja u pomenutim zemljama.

U evropskim praksama karijernog vođenja i savetovanja, uočava se orijentacija na prepoznavanje osetljivih grupa, njihovih potreba i ciljeva, i prilagođavanje aktivnosti KViS tim potrebama i ciljevima. Ovaj pozitivan trend se ogleda i u tome što su se brojni primeri dobrih inkluzivnih praksi našli među dobitnicima nacionalnih nagrada prethodnih godina. U toku 2020. godine, pandemija je od KViS praktičara zahtevala prilagođavanje novim i složenijim uslovima, podrazumevajući dodatne karijerne izazove za pripadnike nekih osjetljivih grupa a mogu se identifikovati i novonastale ciljne grupe korisnika KViS usluga, kao što su oni koji su pretrpeli gubitak posla usled okolnosti izazvanih pandemijom.

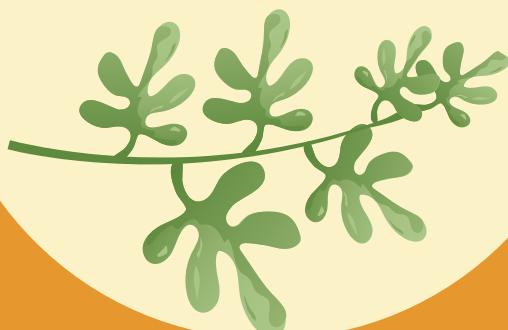
Primere dobre prakse iz Republike Srbije (među kojima svakako ima i praksi koje su fokusirane na uključivanje osoba iz osjetljivih grupa), možete pronaći kako u ovom tako i u prethodnim brojevima Biltena; u ovom tekstu izdvajamo nekoliko primera dobre prakse karijernog vođenja i savetovanja koji su poneli nacionalne nagrade iz drugih evropskih zemalja.

Grad Liberec i Educa Quality, Češka

Profesionalno savetovanje u osnovnim školama u Liberecu

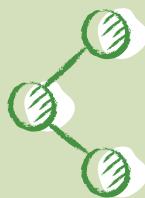
Dvadeset i pet osnovnih škola uključilo se u projekat „Fer škole Libereca“. Ovaj projekat imao je cilj koordinaciju regionalnih politika i akcija usmerenih ka inkluzivnom obrazovanju, potpunu integraciju učenika socijalno ugroženog položaja, prevenciju ranog napuštanja školovanja i popularizaciju pozitivnog stava prema školovanju među navedenom grupom učenika. Jedna od predviđenih projektnih aktivnosti, kao važan instrument za ostvarivanje pomenutih ciljeva jeste i karijerno vođenje i savetovanje u osnovnim školama.

Lucia Vaclavkova, Češka

Podkast Priče o karijeri

Još jedna nagrađena praksa iz Češke je podkast koji predstavlja intervjuje sa ženama o njihovim karijerama. Gošće podkasta su žene iz različitih poslovnih domena i s različitim iskustvima koja žele da podele (traženje posla, preduzetništvo, porodiljsko odsustvo i sl.). One otvoreno govore o svojim uspesima i padovima, balansu između posla i privatnog života, majčinstvu i celokupnom odnosu s profesionalnom karijerom. Neke od prednosti ove prakse su popularnost i dostupnost formata koji se koristi kao i autentičnost životnih iskustava koja se razmenjuju.

NVO Mareena, Slovačka

Program karijernog vođenja za migrante koji žive u Slovačkoj i Program karijernog vođenja za migrante tokom COVID-19 pandemije

Ova slovačka organizacija je bila nagrađena Nacionalnom nagradom dve godine zaredom za kvalitetan program KViS namenjen migrantima u Slovačkoj koji se nose sa izazovima integracije na tržište rada. Program je kombinacija grupnih i individualnih sesija. Prednost grupnih sesija koja je prepoznata, odnosi se na uzajamnu povratnu informaciju učesnika koja je posebno korisna s obzirom na to da se suočavaju sa sličnim preprekama pri integraciji u društvo i na tržište rada.

Ova ciljna grupa je posebno ranjiva u trenutnoj situaciji jer su mnogi migranti ostali bez posla usled izbijanja pandemije COVID-19. Zbog adekvatnog mapiranja njihove situacije i potreba i brzog odgovora u kriznoj situaciji, Mareena je nagrađena i u 2020. godini.

Angelika Hajzer, Mađarska

Karijerni aperitiv - onlajn grupni trening za osobe koje traže posao

Ciljna grupa ovog programa su odrasle osobe koje su ostale bez posla usled izbijanja pandemije. One se mogu naći u riziku pada motivacije usled teškoća prouzrokovanih gubitkom posla i promenom životnih i društvenih okolnosti. Karijerni aperitiv je besplatni onlajn kurs za male grupe. Sastoji se od pet sesija u kojima, uz pomoć moderatora, grupe od četiri osobe zajedno rade na pitanjima koja su za učesnike aktuelna a koja se odnose na traženje posla. Primenjuju se metode kao što je timski koučing ili akcionalo učenje.

Više detalja i pregled ostalih nagrađenih praksi, možete istražiti na:
[euroguidance.eu/resources/publications/other-publications/the-national-career-guidance-awards-2020.](http://euroguidance.eu/resources/publications/other-publications/the-national-career-guidance-awards-2020)

Imajući u vidu značaj teme karijernog vođenja i savetovanja osoba iz osetljivih grupa Fondacija Tempus je u periodu od 19. do 21. maja 2021. godine organizovala onlajn događaj namenjen karijernim praktičarima širom Evrope upravo na ovu temu. Događaj je organizovan kao TCA (*Training and Cooperation Activities*) aktivnost u okviru Erazmus+ programa sa ciljem razmene dobrih praksi, pružanja podrške razvoju kompetencija zaposlenih u obrazovno-vaspitnim ustanovama kao i uspostavljanju kontakata i partnerstava za nove projekte.

Tokom ovog događaja učesnici iz 14 evropskih zemalja (Srbija, Austrija, Belgija, Hrvatska, Danska, Finska, Francuska, Nemačka, Litvanija, Luksemburg, Malta, Portugal, Slovačka i Švedska) imali su priliku da čuju nešto više o načinima podsticanja učenika iz osetljivih grupa da preuzmu aktivnu ulogu u razvoju sopstvene karijere, o motivaciji ovih učenika za učenje i obrazovanje, kao i sprečavanju ranog napuštanja obrazovanja kroz plenarne prezentacije i diskusije, grupne radionice i interaktivne sesije. Diskutovalo se o metodama i resursima u oblasti karijernog vođenja i savetovanja a učesnici su u grupama razmišljali i razmenjivali ideje o konkretnim aktivnostima koje se mogu sprovoditi u njihovim ustanovama.

Aktivno učešće i mnoštvo ideja i sugestija izloženih na događaju pokazuju da je tema rada sa osetljivim grupama itekako važan aspekt sa kojim se susreću svi koji rade u oblasti obrazovanja i vaspitanja, a posebno kada je reč o karijernom vođenju i savetovanju. Nadamo se da će ovakve i slične aktivnosti biti samo prvi korak u daljem unapređenju rada u ovoj oblasti.

Održan TCA događaj „Karijerno vođenje i savetovanje za učenike iz osetljivih grupa“

Uspešno realizovana akreditovana obuka „Razvijanje aktivnosti karijernog vođenja i savetovanja (KV&S) u uslugama socijalne zaštite”

Fondacija Tempus, kroz aktivnosti EPALE nacionalnog tima za podršku i nacionalnog centra Euroguidance mreže, sprovedla je u prethodnom periodu tri obuke za unapređenje kompetencija karijernih praktičara u Republici Srbiji koji rade sa osobama iz osjetljivih grupa. Obuke su održane 13. jula, 24. avgusta i 28. septembra 2021. godine u Beogradu i okupile su preko 70 učesnika iz Beograda, Kragujevca, Novog Sada, Užica i Velike Plane.

Obuka je fokusirana na zaposlene u organizacijama u sistemu socijalne zaštite i akreditovana je kao program obuke u oblasti: **razvoj opštih kompetencija u socijalnoj zaštiti**. Tokom obuke, učesnici su imali prilike da saznaju nešto više o ulozi aktivnosti karijernog vođenja i savetovanja u programima socijalne zaštite, smernicama za osmišljavanje i izvođenje aktivnosti u odnosu na potrebe ciljne grupe, kao i resursima dostupnim na evropskom i nacionalnom nivou.

Učesnici su tokom jednodnevnog događaja imali priliku da učestvuju u različitim oblicima individualnog i grupnog rada gde su razmenjivali svoja iskustva, primere dobre prakse, kao i predloge za unapređenje rada sa ciljnim grupama, a svoju saradnju mogu da nastave u okviru grupa na EPALE platformi.

Aktivno učešće i mnoštvo ideja i sugestija izloženih na obuci pokazuju da je tema karijernog vođenja i savetovanja korisnika usluga socijalne zaštite itekako važan aspekt sa kojim se susreću svi koji rade u ovoj oblasti i da postoji potreba i interesovanje za bavljenje ovom temom u okviru sistema socijalne zaštite. Fondacija Tempus će nastaviti sa realizacijom obuka na ovu temu i ubuduće, a informacije o narednim terminima i mestu izvođenja obuka dostupne su na sajtu epale.ec.europa.eu/sr.

Karijерне потребе особа из осетљивих grupa – Intervju sa **Olijom Jovanović Milanović**

Olja Jovanović-Milanović je docent na Odeljenju za psihologiju i u Centru za obrazovanje nastavnika Filozofskog fakulteta u Beogradu. Počevši od 2008. godine, radila je u različitim okruženjima, počevši od nevladinog sektora, škole, istraživačkih institucija, visokoškolskih institucija i međunarodnih organizacija. Iako je imala priliku da se oproba u različitim profesionalnim ulogama, dominantno se bavila naučnoistraživačkim radom i nastavom.

Njen angažman je usmeren na razvoj kvaliteta i pravednosti obrazovanja, s posebnim naglaskom na obrazovanju dece iz marginalizovanih grupa i inicijalnom obrazovanju nastavnika. Učestvovala je u brojnim nacionalnim i međunarodnim projektima iz oblasti obrazovanja i socijalne psihologije.

Kao neko ko se u svojoj istraživačkoj i predavačkoj karijeri dosta bavi potrebama i podrškom deci i osobama iz osetljivih grupa, kako biste definisali „osetljivost“?

– Kada govorimo o podršci osetljivim grupama, važno je da imamo na umu dve važne stvari. Jedna je **heterogenost** samih osetljivih grupa. Ukoliko planirate podršku za osetljive grupe, nije svejedno da li radite sa učenicima iz sela, učenicima romske nacionalnosti ili učenicima sa smetnjama u razvoju. Čak i ako radite s grupom koja je izložena sličnim rizicima, na primer, sa učenicima iz sela koji su u riziku da napuste školovanje, neophodno je da razumete ko čini tu grupu – s kakvim iskustvima dolaze, u kakvom kontekstu žive, kojim znanjima i veštinama su ovladali, čemu teže... Druga važna stvar je da pripadnici osetljivih grupa nemaju neke specifične psihičke procese, niti ih karakterišu specifične psihičke pojave ili psihička stanja. Oni koriste **tipične psihološke mehanizme za nošenje s neprilagođenim okruženjem**. Na primer, ako kao dete iz romske zajednice u svom okruženju imate mali broj onih koji su završili srednju školu ili fakultet, i pri tome čujete da im je teško da nađu dobro plaćen posao, očekivano je da razvijete nisko vrednovanje obrazovanja, ili negativna očekivanja od sebe kao učenika, ili predstavu o svom budućem životu koja ne uključuje relativno tipičnu putanju upis škole-školovanje-završavanje škole-zapošljavanje. To nas dovodi i do termina „osetljivost“. Ja bih rekla da osetljivost nastaje kada postoji **izražena neusaglašenost između zahteva sredine i kapaciteta pojedinca da na ove zahteve odgovori**. Ali ne samo to. Da bismo govorili o osetljivosti, pored neusaglašenosti, neophodno je da su kapaciteti i pojedinaca i sredine za prilagođavanje niski. Govorili smo do sada o pojedinim grupama koje se tradicionalno posmatraju kao osetljive grupe ali to je termin koji je fluidan, u smislu da se neusaglašenost između sredine i pojedinca može javiti na različitim dimenzijama (npr. kompetencije, stavovi, ideali). Tako, na primer, zanatlija koji je usavršio izradu i popravljanje kišobrana a živi u državi u kojoj dominira kupovina povoljnih kišobrana niskog kvaliteta, može biti u nepovoljnem položaju. Međutim, da

li ćemo ga smatrati pripadnikom osetljive grupe zavisiće od **njegovih kapaciteta i kapaciteta okruženja da se prilagode**. Na primer, zanatlija može odlučiti da brendira i promoviše ove kišobrane izvan države u kojoj živi a lokalna samouprava može odlučiti da ovaj poduhvat finansijski podrži pa se u tom slučaju, zahvaljujući kapacitetu za prilagođavanje pojedinca i sredine, neće razvijati „osetljivost“.

Motivisanje pojedinaca da razmišljaju o svojoj karijeri i uključuju se u KViS aktivnosti važno je prilikom osmišljavanja i sprovođenja svih aktivnosti karijernog vođenja i savetovanja ali da li biste rekli da postoji nešto što je posebno važno kada svoje aktivnosti prilagođavamo potrebama osoba iz osetljivih grupa?

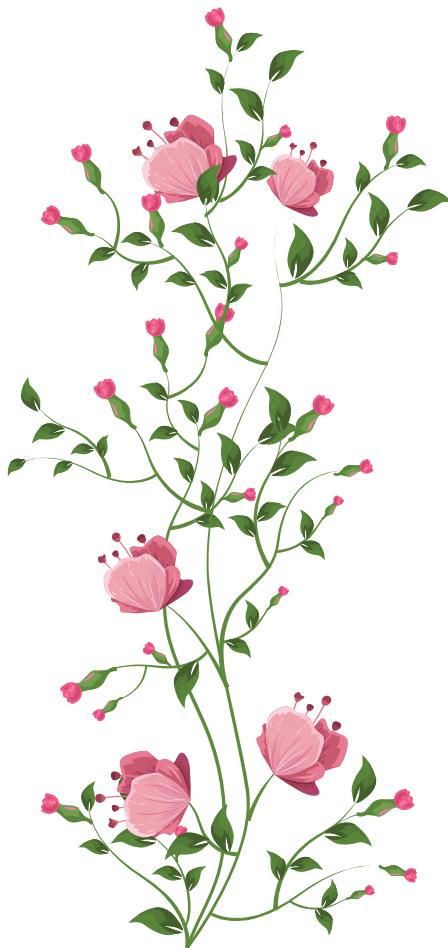
– Tako je! Mislim da su KViS aktivnosti važan ali nedovoljno prisutan način podrške osobama iz osetljivih grupa. Ne bih rekla da postoje neki aspekti KViS-a koji važe samo za osobe iz osetljivih grupa ali svakako postoje aspekti na koje je potrebno posebno обратити pažnju. Značajnu ulogu KViS-a prepoznajem u **obezbeđivanju prilika za istraživanje različitih profesionalnih identiteta**. Pripadnici osetljivih grupa najčešće prepoznavaju ograničen broj društvenih uloga u kojima se mogu naći. Kada govorimo o karijernom vođenju i savetovanju, kao potencijalne profesionalne uloge prepoznavaju najčešće one uloge koje imaju u neposrednom okruženju, na primer, frizer/ka, kozmetičar/ka, prodavac/čica, higijeničar/ka i sl. Jedan značajan aspekt KViS-a bi trebalo da bude upravo obezbeđivanje prilika za istraživanje šireg spektra uloga – upoznavanje s tim što određene profesionalne uloge podrazumevaju, kako se ove uloge ostvaruju i što su moji kapaciteti da se u određenoj ulozi ostvarim. Drugi aspekt koji bih istakla jeste **osvešćivanje značaja konteksta za KViS**. S jedne strane, to je mikro kontekst u kom pojedinac raste i razvija se – **porodica, vršnjaci, škola, komšiluk**, ali i makrodruštveni kontekst koji, između ostalog, uključuje i **odnos prema osobama iz osetljivih grupa i podršku njihovom obrazovanju i zapošljavanju**. Kontekst uvek uključuje i potencijalnu podršku i

potencijalna ograničenja profesionalnom razvoju – i toga moraju biti svesni i pojedinci s kojima radimo ali i mi koji razvijamo i sprovodimo KViS aktivnosti. I treće, iako kroz KViS podržavamo pojedinca da bira za sebe optimalne profesionalne putanje i da njima napreduje, ne smemo zaboraviti ono što se dešava sada i ovde. Obezbeđivanje da se pojedinac sada i ovde oseti kao deo zajednice, kao neko ko može da uči, napreduje, bude uspešan, kao neko ko može da pravi izbore i zastupa ih, **osnažuje pojedince da nastave da uče i da se razvijaju** u smeru koji su odabrali kao **optimalan u ovom trenutku**.

Tranzicioni periodi između jednog nivoa obrazovanja i sledećeg ili između obrazovanja i tržišta rada mogu biti veoma izazovni pojedincima. Šta je važno da imamo na umu kada je u pitanju podrška u tranzicijama kod osoba iz osetljivih grupa?

– Da, tranzicije su uvek izazov. Neke su tranzicije, kao ove koje ste spomenuli, **normativne životne tranzicije**, odnosno njih većina članova društva ima u svom iskustvu. Upravo ta stabilnost i predvidivost ovih tranzicija nam omogućava da se za njih pripremimo. Kada govorimo o tranziciji unutar jednog sistema, kako je obrazovanje, mislim da je posebno značajno naglasiti da je neophodna **priprema pojedinca za novo okruženje ali i priprema okruženja za novog pojedinca**. Da bi se to desilo neophodno je da **tranzicija bude prelazak**, što i jeste značenje reči, a **ne prekid ili diskontinuitet**. Odnosno, neophodno je obezbediti razmenu između značajnih učesnika u procesu tranzicije.

Priprema za prelazak iz sistema obrazovanja na tržište rada je pak nešto izazovnija zbog dominantne orijentacije na sektore (npr. zdravstvo, obrazovanje, tržište rada). Ovde, iz ugla pojedinca, **najčešće dolazi do diskontinuiteta**, odnosno sistemi podrške na koje smo se do tada oslanjali u sredini nam postaju nedostupni a još uvek nismo sigurni koji sistemi podrške će nam biti na raspolaganju u novoj sredini. Na sistemskom nivou neophodno je raditi na građenju orijentacije na pojedinca i **uspostavljanju kontinuirane podrške, kroz različite sektore**. Međutim, u aktuelnom sistemu, kao najznačaniju pripremu mlađih bih istakla **razvoj samoregulacije** – da mogu da razumeju situaciju, postave ostvariv cilj, razumeju šta je podrška u okruženju a šta su ograničenja, razumeju šta oni mogu da urade i budu spremni da se prilagođavaju u meri u kojoj im je to prihvatljivo.

Karijerno vođenje i savetovanje se često vidi kao važan mehanizam u prevenciji ranog napuštanja školovanja. Kako Vi vidite ove aktivnosti u tom svetlu? Kojih sve faktora rizika treba da budemo svesni kada je u pitanju rano napuštanje školovanja?

– Opet se vraćamo na značaj konteksta. Pojedinac raste i razvija se u porodici, školi, društvu, i svako od ovih okruženja nosi potencijalne rizike i potencijalne protektivne faktore. Rano napuštanje školovanja je najčešće rezultat interakcije niskog socio-ekonomskog statusa i drugih faktora. Učenici napuštaju školu jer nemaju prevoz do škole ili nemaju novca da ga plate, roditelji ne šalju decu u školu jer ne mogu da obezbede novac za užinu, roditelji ne mogu da priušte odeću i obuću zbog kojih učenik neće biti zadirkivan u odeljenju, deca ostaju u kući da pomognu roditeljima oko poslova... Naravno, ima i drugih faktora ali **socio-ekonomski status jeste najznačajniji prediktor osipanja iz obrazovanja**. Ovo spominjem da bih naglasila da je podrška u obrazovanju neophodna da bi učenik nastavio školovanje ali ne uvek i dovoljna. Termin osipanje iz obrazovanja je pogrešan jer je to mnogo više – to je **osipanje iz društva**, i zato i treba da bude **briga svih sistema, ne samo sistema obrazovanja**. Kako ja vidim, uloga KViS-a je upravo u podršci učenicima iz osetljivih grupa da razumeju da imaju određeni stepen autonomije i da imaju mogućnost da naprave određeni profesionalni izbor, da razumeju šta su sve potencijalne profesionalne uloge u kojima se mogu naći i šta je njihov deo odgovornosti da bi te uloge ostvarili. Stavljanje sadašnjeg trenutka u jednu dugoročnu perspektivu, **pomeranje od „ja ovde i sada“ ka „ja sutra i tamo“ jeste značajan doprinos koji KViS može da ima**.

Koje glavne smernice biste izdvojili kao značajne prilikom osmišljavanja i provođenja aktivnosti KViS za učenike iz osetljivih grupa?

– Smernice su uglavnom zajedničke za sve KViS aktivnosti: **omogućite učenicima da istražuju** ko sve mogu biti; **podržite ih da osveste lične kapacitete**, kao i **podršku i ograničenja u okruženju**; podržite ih da **razvijaju lične kapacitete**; podržite ih kroz menjanje okruženja, koliko je to u vašoj moći. I možda je ova poslednja stavka upravo ono što sam ja uspela da osvestim kroz rad sa učenicima iz osetljivih grupa – ja sam deo te sredine koja može biti u različitom stepenu podržavajuća ili ograničavajuća i ja imam **odgovornost da razvijam kapacitete sredine za prilagođavanje**.

Aktivnosti Euroguidance mreže

Sajt euroguidance.eu kao resurs za karijerne praktičare

Evropska mreža za podršku karijernom vođenju i savetovanju – Euroguidance okuplja 34 nacionalna centra širom kontinenta a kao svoj osnovni cilj ima podršku razvoju kompetencija karijernih praktičara, pružanje informacija o karijernom vođenju i podršku razvoju evropske dimenzije celoživotnog karijernog vođenja. Više o aktivnostima Euroguidance centra ove mreže u Srbiji, dostupno je u ovom biltenu kao i na sajtu euroguidance.rs. Informacije o radu mreže dostupne su pak na sajtu čitave mreže – euroguidance.eu koji postoji već duži niz godina ali je odnedavno sa ciljem sveobuhvatnog pružanja informacija i resursa na temu KViS obogaćen novim sadržajima.

Pored ranije dostupnih informacija o sistemima karijernog vođenja i savetovanja u različitim zemljama Evrope, mogućnostima za međunarodnu mobilnost i vestima i aktuelnostima, ovaj sajt sada omogućava i **pretragu Primera dobre prakse** (odeljak *Good practices*) prema različitim kriterijumima: državama u kojoj su nastali, ciljnim grupama, vrstama i nivou obrazovanja i ostalo. Neki od objavljenih primera odnose se na uspostavljanje interaktivnih platformi za korisnike kao podrške njihovom karijernom razvoju ili mobilnosti, zatim aktivnosti predstavljanja poslodavcima, onlajn igre na temu karijere i slično.

Još jedan veoma koristan deo sajta čine **publikacije** poput Biltena Euroguidance mreže koji se objavljuje dva puta godišnje (*Insights*) a čiji se sadržaj fokusira na aktuelna pitanja vezana za karijerno vođenje i mobilnost na evropskom nivou. U istom odeliku sajta mogu se naći i godišnji bilten Euroguidance mreže (*Highlights*) koji ilustruje rad nacionalnih Euroguidance centara i mreže u celosti kroz prikaz aktivnosti sprovedenih u protekloj godini. Odeljak sadrži i publikacije o Prekograničnim seminarima (*Cross-border seminars*) kao i ostale publikacije (npr. priručnici, vodiči, brošure, izveštaji) koje daju mnoštvo informacija o karijernom vođenju i mobilnosti i njihovoj dodatnoj vrednosti za korisnike.

Odeljak **Video galerija** (*Video Gallery*) sadrži izbor video zapisa koji uvode u svet međunarodne mobilnosti sve one koji razmišljaju o ovakovom iskustvu. Za karijerne praktičare postoje video snimci o primerima dobre prakse karijernog vođenja i savetovanja, kao i alatima i metodama razvijenim u okviru evropske saradnje.

Ove i sve druge informacije na temu karijernog vođenja i savetovanja u Evropi možete pronaći na sajtu euroguidance.eu a za najnovije vesti se možete prijaviti i za redovni mesečni bilten mreže.

Vebinari Euroguidance mreže namenjeni karijernim praktičarima

U prethodnom periodu, **Radna grupa za podršku razvoju kompetencija u okviru Euroguidance mreže** nastavila je sa održavanjem vebinara na temu karijernog vođenja i savetovanja i inovativnih praksi u oblasti karijernog razvoja, koji su okupili oko 240 praktičara iz cele Evrope ali i šire. Vebinar održan 13. novembra 2020. godine bio je posvećen razvijanju usluga karijernog vođenja i savetovanja kroz Erazmus+ projekte, oslanjajući se na iskustva iz prakse. Predavači iz Bugarske, Češke, Slovačke i Belgije su izneli pregled svojih projekata, predstavljajući načine na koje su razvili projektne ideje i uspostavili saradnju sa evropskim partnerima. Učesnici su imali priliku da dobiju odgovore na brojna pitanja koji im mogu pomoći pri sopstvenom pokretanju projektnih ideja.

Na vebinaru održanom 25. novembra 2020. godine, učesnici su mogli da čuju nešto više o perspektivama u socijalnom i emocionalnom učenju i razvoju karijere, prema podacima dobijenim u međunarodnim istraživanjima. Profesor dr V. Skot H. Solberg sa Univerziteta u Bostonu, SAD, predstavio je rezultate međunarodnog istraživačkog projekta o socijalnom i emocionalnom učenju i razvoju karijere. Rezultate istog istraživanja u kontekstu Rumunije, prikazala je dr Andrea Skoda, istraživač u Nacionalnom centru za politike i evaluaciju u obrazovanju iz Bukurešta. Dr Angela Andrei iz istog Nacionalnog centra prikazala je primer dobre prakse iz Rumunije -

„Programi i aktivnosti savetovanja za razvoj socio-emocionalnih veština učenika. Vodič za školske savetnike (2020)”, osmišljen za učenike u osnovnom i srednjem obrazovanju i stručnom obrazovanju i obukama.

Ovi vebinari predstavljali su samo neke u nizu aktivnosti koje se redovno organizuju od strane Radne grupe za podršku razvoju kompetencija pri Euroguidance mreži. Više informacija o budućim aktivnostima dostupno je na sajtu mreže: euroguidance.eu a snimci ova dva vebinara dostupni su u Video galeriji na sledećoj adresi: euroguidance.eu/resources/video-gallery/recorded-webinars.

Euroguidance Cross-border seminars 2020

Euroguidance mreža, već petnaest godina zaredom, organizuje Prekogranične seminare (Cross-Border Seminars) sa ciljem podsticanja saradnje, međusobnog umrežavanja i razmene iskustava među praktičarima, stručnjacima i donosiocima odluka u oblasti karijernog vođenja i savetovanja. U okviru ovih seminara, obrađuju se teme aktuelne u oblasti KViS a svaka od 11 zemalja članica organizuje učešće jednog ili više svojih eksperata koji na interaktivan način predstavljaju svoj rad i inovativne prakse na dogovorenu temu.

Tokom 2020. godine, organizovana su dva prekogranična seminara, oba u onlajn formatu. Prvi seminar je održan **30. septembra 2020. godine na temu „Glas korisnika u karijernom vođenju”** (*Voice of the client in career guidance*). Događaj je okupio preko 150 karijernih praktičara iz 19 evropskih zemalja a domaćin je bio slovački nacionalni Euroguidance centar. Voditeljke jedne od radionica bile su Katarina Milovanović, pedagog, i Jelena Radivojević, nastavnik, obe zaposlene u Domu učenika srednjih škola „Jelica Milovanović“ u Beogradu. One su prikazale projekat „Pripremi se – upiši se“ koji je nosilac prve nagrade na Nacionalnom takmičenju dobrih praksi 2018. godine. Kroz ovaj program, usluge karijernog vođenja i savetovanja dostupne su učenicima završnih razreda srednjih škola – korisnicima učeničkih domova, koji pripadaju osetljivim grupama nedovoljno zastupljenim u visokom obrazovanju. Program sprovode Univerzitet u Beogradu, Centar za razvoj karijere i savetovanje studenata u saradnji s domovima učenika srednjih škola. Obuhvata edukativne radionice i informativne i savetodavne sesije, omogućavajući učenicima da prikupljaju informacije, otkrivaju sopstvene potencijale, pripremaju se za univerzitetske studije i planiraju karijeru.

Više informacija o prekograničnom seminaru, čiji je domaćin bio Euroguidance centar Slovačke, kao i prezentacije predavača i voditelja radionice, dostupni su na sajtu događaja: euroguidance.sk/cbs2020/.

Tema drugog prekograničnog seminara, održanog **26. i 27. novembra 2020. godine** u organizaciji portugalskog nacionalnog Euroguidance centra, bila je „**Tranzicija kao proces: uloga karijernog vođenja**“ (*Transition as a Process: The Role of Guidance*). Karijerni praktičari iz 10 evropskih zemalja su se okupili kako bi kroz različite interaktivne radionice diskutovali o aktuelnom stanju kada je reč o prelazu iz obrazovanja na tržište rada ili prelazu s jednog posla na drugi i na koji način pripremiti mlade i odrasle za takve tranzicije. Dubravka Mihajlović, sa departmana za andragogiju Filozofskog fakulteta u Beogradu, vodila je radionicu sa fokusom na mlade odrasle i njihove potrebe za podrškom u karijeri. Kroz radionicu su predstavljeni modeli obrazovne podrške, kao i aktivnosti i alati koji su se pokazali korisnim u radu sa ovom ciljnou grupom. Dodatne informacije o ovom prekograničnom seminaru mogu se pronaći na sajtu cbs2020.euroguidance.gov.pt/en/.

Dopunjeno izdanje baze i priručnika za nastavnike

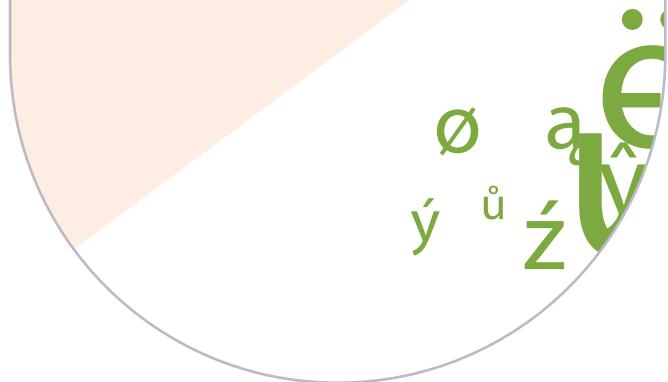
Za karijerne praktičare, odnosno sve one koji se u svom radu bave oblašću karijernog vođenja i savetovanja veoma je važno da, osim profesionalnog usavršavanja putem seminara, obuka, konferencija i drugih događaja, mogu razmeniti iskustva sa kolegama, odnosno učiti jedni od drugih i primenjivati saznanja u sopstvenoj praksi. Jedan od vidova ovakve podrške razvoju kompetencija karijernih praktičara jeste i priručnik „Karijerno vođenje i savetovanje – priručnik za nastavnike osnovnih i srednjih škola“, čije je prvo izdanje Euroguidance centar objavio 2014. godine u saradnji sa Beogradskom otvorenom školom. Usledilo je još jedno izdanje 2019. godine, a 2020. godine je ponovo raspisan konkurs za prijavu novih aktivnosti i tako je nastalo najnovije izdanje priručnika. Tom prilikom je dopunjena i postojeća baza aktivnosti na sajtu Euroguidance centra.

Aktuelno izdanje priručnika (euroguidance.rs/resursi/prirucnik2020) sadrži 28 novih aktivnosti koje doprinose različitim aspektima karijernog razvoja kod učenika i mладих uopšte: razvoju veština upravljanja karijerom, unapređivanju veština samoprocene ličnih karakteristika, veština traženja i procene informacija o svetu rada i obrazovanja, a tu su i aktivnosti podrške mладимa i odraslima iz osjetljivih grupa, kao i aktivnosti podrške roditeljima. U okviru svake aktivnosti su navedene konkretnе smernice za uvodni, glavni i završni deo, uz predviđeno trajanje rada, oblike i tehnike rada i potrebne materijale, odnosno resurse. Pored toga, istaknuti su i prilozi za dodatne informacije ili dalju razradu i prilagođavanje prema sopstvenim mogućnostima praktičara i učenika i u zavisnosti od konteksta.

Sve aktivnosti iz priručnika su dostupne i pojedinačno, u okviru baze aktivnosti na sajtu Euroguidance centra dostupne ovde: euroguidance.rs/resursi/bazaaktivnosti. Aktivnosti u bazi se mogu pretraživati prema ciljnoj grupi ili tipu aktivnosti, odnosno tematskoj oblasti kojoj pripadaju. Cilj je da se na ovaj način podstakne inicijativa za sprovođenjem praktičnih i primenljivih aktivnosti karijernog vođenja i savetovanja, da se razviju nove ideje i predlozi za unapređenje već postojećih aktivnosti u ovoj oblasti u školama, ali i drugim organizacijama.

КАРИЈЕРНО ВОЂЕЊЕ И САВЕТОВАЊЕ

ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ
ОСНОВНИХ И СРЕДЊИХ ШКОЛА

Sve aktivnosti iz priručnika su dostupne i pojedinačno, u okviru baze aktivnosti na sajtu Euroguidance centra dostupne ovde:
euroguidance.rs/resursi/bazaaktivnosti.

Projekat CONNECT!

Povezivanje karijernog vođenja i savetovanja i razvoja ljudskih resursa u kompanijama kroz visoko obrazovanje i obuke

Sa ciljem da poveže znanja stečena istraživanjima u oblasti karijernog vođenja i savetovanja i razvoja ljudskih resursa nastao je projekat CONNECT!, čiji je koordinator Univerzitet za primenjene studije rada iz Nemačke. Partneri na ovom projektu su Beogradска отворена школа (Srbija), Univerzitet u Padovi (Italija), Dunavski Univerzitet Krems (Austrija), Saxion Univerzitet primenjenih nauka (Holandija), organizacija Ison Psychometrica (Grčka) i Kaunas Tehnološki univerzitet (Litvanija). Trajanje projekta je predviđeno za period od 1. septembra 2019. do 31. avgusta 2022. godine, a projekat je podržan kroz program Erasmus+ u okviru ključnih aktivnosti KA2 - Strateška partnerstva u oblasti visokog obrazovanja.

Ciljne grupe ovog projekta su studenti i profesionalci kao budući stručnjaci u oblasti ljudskih resursa kao i praktičari, naučnici na univerzitetima i treneri u sektoru stručnog obrazovanja i obuka, savetnici i treneri u javnim ili privatnim službama. Aktivnosti projekta uključuju kreiranje vodiča za inovativnu praksu u oblasti karijernog vođenja i savetovanja za zaposlene u kompanijama kao i razvoj programa kursa u okviru visokog obrazovanja na temu „Karijerno vođenje i koučing za zaposlene“. Osim toga, u okviru projekta je predviđena obuka za zaposlene u oblasti ljudskih resursa, trenere, karijerne savetnike, kao i razvoj kataloga resursa i onlajn alata za učenje.

Više informacija o samom projektu, planiranim ishodima i aktuelnim dešavanjima može se pronaći na sajtu connect-erasmus.eu.

Novosti i događaji

Održan šesti Sajam školskih timova za karijerno vođenje i savetovanje

Šesti po redu Sajam školskih timova za karijerno vođenje i savetovanje održan je 29. oktobra 2020. godine u organizaciji Beogradske otvorene škole (BOŠ). Događaj je okupio preko 100 posetilaca iz škola, državnih institucija, kompanija, organizacija civilnog društva i drugih zainteresovanih pojedinaca. Na sajmu su predstavljeni neki od najaktivnijih i najkreativnijih srednjoškolskih timova za karijerno vođenje i savetovanje, a u cilju razmene iskustva i primera dobre prakse kao i unapređenja rada u ovoj oblasti.

Ovoga puta u onlajn formatu, na Sajmu je predstavljeno 16 školskih timova za karijerno vođenje i savetovanje iz cele države. Oni su izložili svoje aktivnosti koje sprovode u cilju karijernog razvoja svojih učenika i unapređenja njihove zapošljivosti. Prvo mesto je osvojila Poljoprivredna škola iz Baća za raznovrsne aktivnosti u koje je uključila veliki broj učenika, a uspešno se izborila i sa svim izazovima izazvanim pandemijom i prenela svoj rad u onlajn prostor, ne gubeći na kvalitetu programa. Drugo mesto osvojila je gimnaziјa „Branko Radičević“ iz Stare Pazove, a treće mesto podelile su Ekonomsko-trgovinska škola iz Požarevca i Ekonomsko-ugostiteljska škola „Vuk Karadžić“ iz Velike Plane. Navedene škole su u prethodnom periodu kreirale veoma inovativne metode rada sa učenicima u saradnji sa važnim akterima.

Više informacija o održanom Sajmu može se pronaći na linku:
bos.rs/rs/vesti/21/9260/odabrani-prednici-vi-sajma-skolskih-timova-za-karijerno-vodenje-i-savetovanje-.html.

u oblasti KViS

Virtuelni sajam zapošljavanja

Sajmovi zapošljavanja su prepoznati kao značajna prilika za povezivanje poslodavaca sa potencijalnim kandidatima za posao, bilo da je reč o nezaposlenim licima koja traže zaposlenje ili da je reč o onima koji planiraju promenu trenutnog zaposlenja. S obzirom na još uvek aktuelnu epidemiološku situaciju, 20. maja 2021. godine je organizovan prvi virtualni sajam zapošljavanja. Organizator sajma je bila Nacionalna služba za zapošljavanje, uz podršku globalnog programa „Migracije za razvoj“ koji u Srbiji sprovodi Nemačka organizacija za međunarodnu saradnju – GIZ.

Ovaj sajam je okupio 70 kompanija iz cele države i oko 7500 učesnika a uključio je i značajnu ponudu radnih mesta. U okviru sajma su održani i vebinari tokom kojih su učesnici mogli da dobiju informacije o radnom pravu, savete o pripremi za razgovor za posao, ali i da čuju nešto više o „zelenim poslovima“. Više informacija o održanom događaju može se pronaći na sajtu Nacionalne službe za zapošljavanje.

Rezultati projekta **WeB4 YES**

Beogradska otvorena škola (BOŠ) organizovala je 17. i 18. decembra 2020. godine završnu regionalnu konferenciju pod nazivom „Inicijativa organizacija civilnog društva Zapadnog Balkana za podršku zapošljavanja mladih“ povodom završetka projekta „WEB4YES“.

Projekat „WEB4YES“ je regionalna inicijativa podržana sredstvima Evropske komisije usmerena na osnaživanje organizacija civilnog društva za učešće u donošenju odluka i predlaganje izmena u politici zapošljavanja mladih u zemljama Zapadnog Balkana. Projekat je trajao od decembra 2017. do decembra 2020. godine, uz koordinaciju Beogradske otvorene škole, a partneri na projektu su bili Asocijacija za demokratski prosperitet – ZID (Crna Gora), NGO Lens (Kosovo), Asocijacija Beyond Barriers (Albanija), Institut za omladinski razvoj – KULT (Bosna i Hercegovina), Nacionalni omladinski savet Makedonije i Međunarodni centar Olof Palme (Švedska).

Tokom trajanja projekta, sprovedeno je nekoliko istraživanja o zapošljavanju i preduzetništvu mladih, osnovani su Nacionalni forumi za zapošljavanje mladih i kreirane preporuke za unapređivanje zapošljivosti mladih na Zapadnom Balkanu. Kroz projekat je podržano i više inicijativa omladinskih organizacija, a sprovedene su i obuke za organizacije. Publikacije nastale kroz projekat dostupne su na sledećoj adresi: web4yes.eu/publications.

Održana završna konferencija projekta UPNOW

Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja sa partnerima – Nacionalnom službom za zapošljavanje i Fakultetom političkih nauka Univerziteta u Beogradu, sprovelo je u protekle tri godine projekt Metode radnog osposobljavanja: Nove šanse za razvoj veština odraslih u Republici Srbiji. Oslanjajući se na rezultate da je četvrtina evropskog stanovništva u uzrastu od 25 do 64 godine nedovoljno obrazovana za poslove aktuelne na tržištu rada, projekt je imao za cilj unapređenje potrebnih veština odraslih u saradnji sa ključnim akterima.

Na završnoj međunarodnoj konferenciјi održanoj 26. februara 2021. godine u Beogradu, sumirane su ključne projektne aktivnosti i predstavljen akcioni plan, koji je krajnji rezultat istih. Pored učesnika iz Srbije, konferencija je uključila i predstavnike Evropske unije, kao i učesnike iz Grčke i Italije, koji se bave datom temom i sprovode ili su sproveli slične projekte. Pored izlaganja koordinatora o realizovanim aktivnostima, iznesena su ključna zapažanja dva istraživanja sprovedenih u okviru projekta a koji se tiču aktuelnog stanja i potreba nezaposlenih osoba u pogledu kompetencija u domenu jezičke, matematičke i digitalne pismenosti. Diskutovano je o minimalnom setu standarda u oblasti ovih kompetencija, a izneti su najvažniji nalazi i iskustva stećena tokom sprovođenja obuka i rada sa polaznicima, kao i preporuke za dalji rad sa ciljnom grupom. Eksperti na projektu predočili su i akcioni plan, kao rezultat rada na projektu koji navodi smernice i preporuke za donosioce odluka u ovoj oblasti.

Više o samom projektu, analizama, rezultatima i zaključcima, dostupno je na sajtu upnow.rs/index.php.

Najava IAEVG i NICE konferencija

U oblasti karijernog vođenja i savetovanja tokom jeseni 2021. godine očekuju nas tradicionalne godišnje konferencije dve asocijacija koje okupljaju karijerne praktičare širom sveta.

NICE (Network for Innovation in Career Guidance and Counselling in Europe) – Mreža za inovacije u karijernom vođenju i savetovanju u Evropi organizuje, od 2. do 5. novembra, u Francuskoj, konferenciju koja će okupiti istraživače i praktičare u Evropi koji se bave temom izazova prilikom razvoja veština upravljanja karijerom. Učesnici će imati prilike da čuju naučne radove, kroz radionice iskuse primere iz prakse i prisustvuju predavanjima objedinjenih oko teme veština upravljanja karijerom. Detaljnije o događaju dostupno je ovde: nice-network.eu/paris2021.

Svetska asocijacija za obrazovno i karijerno vođenje – IAEVG, organizuje onlajn konferenciju u periodu od 19. do 21. oktobra. Konferencija okuplja karijerne praktičare i istraživače iz celog sveta koji će prikazati svoje dobre prakse i znanja na teme razvoja potencijala karijernog vođenja i savetovanja. Kroz nekoliko tematskih celina učesnicima će biti na raspolaganju 24 radionice i prikaz preko 80 naučnih radova. Detaljnije o događaju dostupno je ovde:

iaevgconference2020.lv

Zajednička publikacija „Ulaganje u karijerno vođenje“

Karijerno vođenje i savetovanje pomaže pojedincima da dostignu svoj potencijal, a društvu da razvije punopravnije i ravnopravnije učešće svih građana i efikasne sisteme poslovanja. Istovremeno, u aktuelnom kontekstu, prepoznaće se da karijerno vođenje i savetovanje ima značajnu ulogu i u oporavku od posledica pandemije COVID-19.

Kao rezultat saradnje OECD-a, Evropske komisije, Cedefop-a, Evropske fondacije za obuku – ETF, Međunarodne organizacije za rad i UNESCO-a nastala je publikacija pod nazivom „Ulaganje u karijerno vođenje“ (*Investing in Career Guidance*). Publikacija je nastala u okviru obeležavanja Dana razvoja veština mlađih (Youth Skills Day) i nastoji da naglasi važnost ulaganja u oblast karijernog vođenja.

*Publikaciju na engleskom jeziku možete pročitati i preuzeti na ovom linku:
cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/2230*

INVESTING IN
CAREER
GUIDANCE

europass

Novi Europass slavi svoj prvi rođendan

U proteklih godinu dana, otkako je 1. jula 2020. u rad pušten novi Europass, preko dva miliona korisnika je isprobalo novu platformu i putem nje registrovalo svoje profile. Uz to, platforma broji gotovo 25 miliona poseta za svoj prvi rođendan.

Novi Europass korisnicima nudi ne samo mogućnost da na jednostavan i pregledan način predstave svoja znanja i veštine, već je tu kao sveobuhvatni karijerni alat koga čine Europass portfolio (onlajn profil korisnika, biblioteka za čuvanje dokumenata, alat za izradu radne biografije i propratnog pisma), baza obrazovnih mogućnosti za učenje u Evropi, kao i mogućnosti za rad u Evropi, zahvaljujući integriranim prilikama sa EURES portalom. Korišćenje platforme je jednostavno, intuitivno, sigurno i uz punu zaštitu ličnih podataka, a ona je dostupna na adresi europas.eu na 29 jezika.

Europass intenzivno razvija i svoju dodatnu komponentu, tzv. Europass digitalna svedočanstva (*Europass digital credentials*), jedinstveni sistem koji omogućava dokumentovanje postignuća u učenju kroz izdavanje i posedovanje elektronski generisanih, sigurnih i proverenih

potvrda o kompletiranim procesima učenja i stečenim kvalifikacijama. Ova mogućnost je uzbudljiva i za ustanove i organizacije, koje mogu da potpuno besplatno koriste Europass sistem kako bi izdale diplome, sertifikate, svedočanstva i druge vrste potvrda o učešću i učenju u validnom elektronskom okruženju, pečaćene kvalifikovanim ePečatom. Pojedinci ovaj sistem mogu da koriste kako bi skladištili, proveravali validnost i preuzimali svoje potvrde. Europass digitalna svedočanstva sadrže veliki broj detalja koji potvrđuju proces učenja i postignuća pojedinca.

Novi Europass je deo Evropske agende za veštine, petogodišnjeg plana Evropske Komisije koji teži da podrži brži i snažniji razvoj veština pojedinaca i, uz Europass, obuhvata još jedanaest dodatnih inicijativa. Više informacija o Evropskoj agendi za veštine dostupno je na sajtu Evropske Komisije.

Obuke **Europass** centra o predstavljanju znanja i veština i karijernom informisanju učenika

U toku školske 2020/2021. godine, Europass centar u Srbiji sa uspehom je realizovao dva ciklusa nove akreditovane obuke „Karijerno informisanje učenika i evropski Europass alati za predstavljanje znanja i veština”, koja se sprovodi putem interneta. Prvi ciklus realizovan je od 7. decembra 2020. do 17. januara 2021. godine, a drugi ciklus od 10. maja do 13. juna 2021. godine. Obuku je uspešno završilo 107 nastavnika i stručnih saradnika iz preko 60 škola širom Srbije.

Tokom petonedeljne obuke učesnici se upoznaju sa aktivnostima i resursima za karijerno informisanje i Europass alatima za predstavljanje znanja i veština, senzibilisu za prepoznavanje značaja prilagođavanja aktivnosti karijernog informisanja potrebama učenika i detaljno upoznaju sa inoviranim Europass platformom dostupnom na adresi europass.eu te procesom sastavljanja Europass profila i biografi-

je (CV-ja). Takođe, učesnici se obučavaju za organizovanje i sprovođenje aktivnosti izrade CV-ja za učenike kao i samostalno istraživanje resursa za karijerno informisanje.

Ova besplatna obuka je namenjena nastavnicima i stručnim saradnicima srednjih škola, akreditovana je kod ZUOV-a pod kataloškim brojem 36 i nosi 12 poena stručnog usavršavanja. Osim navedene, Europass centar od školske 2018/2019. godine sprovodi akreditovanu obuku „Priprema učenika za tržište rada – samoprocena veština i predstavljanje poslodavcima”, u trajanju od 1 dana, koja nosi 8 poena stručnog usavršavanja. Do izbijanja pandemije, ovu obuku je završilo 142 polaznika.

Dodatne informacije o aktivnostima Europass centra i Informativnog centra Fondacije Tempus mogu se dobiti putem sajta Europass centra u Srbiji, mejla europass@tempus.ac.rs i telefona 011/3342-430. Nastavnici i stručni saradnici zainteresovani za akreditovane seminare više informacija mogu saznati na stranici Euroguidance centra.

Vebinari o pisanju **CV-a** i novom Europass portfoliju

U toku školske 2020/2021. godine, Europass centar realizovao je i 9 besplatnih vebinara na kojima se oko 150 nastavnika, studenata, mladih, omladinskih radnika i drugih zainteresovanih informisalo i edukovalo o novoj Europass platformi i načinu na koji se ona može koristiti u cilju lakšeg predstavljanja znanja i veština, kroz pisanje Europass radne biografije, registraciju ličnog Europass profila, portfolija i slično. Osim tehničkih uputstava za korišćenje platforme, kreiranja i deljenja CV-a, učesnici su upoznati i sa osnovnim principima pisanja CV-a i elementima od kojih se sastoji.

Osma Euroguidance konferencija

Euroguidance centar u Republici Srbiji, od svog osnivanja tradicionalno organizuje godišnju nacionalnu konferenciju na temu karijernog vođenja i savetovanja. Osma po redu Euroguidance konferencija održana je 22. i 23. oktobra 2020. godine u onlajn formatu, u saradnji s Ministarstvom prosvete, nauke i tehnološkog razvoja i Ministarstvom omladine i sporta. Događaj je okupio oko 170 učesnika – nastavnika i stručnih saradnika iz osnovnih i srednjih škola, savetnika Nacionalne službe za zapošljavanje, predstavnika omladinskog sektora, kao i predstavnika akademске zajednice i centara za razvoj karijere i drugih stručnjaka i praktičara koji se bave oblašću karijernog vođenja i savetovanja.

Tokom dvodnevnog događaja, prisutni su imali prilike da čuju nešto više o aktivnostima karijernog vođenja i savetovanja na daljinu iz ugla stručnjaka iz različitih nacionalnih ali i evropskih organizacija.

Prvi dan konferencije je obeležilo svečano predstavljanje rezultata Petog nacionalnog Euroguidance takmičenja primera dobrih praksi. Ovom prilikom su proglašene nagrade, priznanja i pohvalnice izabranim primerima, s kojima su učesnici imali mogućnost da se upoznaju i kroz panel diskusiju s njihovim predstavnicima i kroz virtualnu poster sesiju. Takođe, predstavljen je i novi Europass elektronski portfolio, kao alat za karijerno informisanje pojedinaca kroz izlaganje Vilijama O'Kifa iz Evropske komisije i kolega iz Europass centra Srbija.

Drugog dana konferencije, Jeni Medom Nilsen iz Danske je predstavila mogućnosti, metode i tehnike onlajn karijernog vođenja, oslanjajući se na višegodišnje iskustvo iz prakse svoje organizacije. U drugom delu konferencije, učesnici su mogli da čuju o onlajn aktivnostima podrške nastavnici ma i učenicima u karijernom vođenju i savetovanju. Poseban deo događaja je bio posvećen upravljanju karijernim razvojem u doba pandemije, odnosno kakva su iskustva, izazovi i koje su to aktivnosti podrške pojedincima u novonastalim okolnostima, kroz panel diskusiju s predstavnicima organizacija koje se bave karijernim vođenjem i savetovanjem u Srbiji.

Euroguidance centar u sklopu svojih aktivnosti nastavlja sa organizacijom godišnje nacionalne konferencije, kao prilike da se na jednom mestu okupe predstavnici različitih organizacija čiji je zadatak sprovođenje aktivnosti karijernog vođenja i savetovanja i tom prilikom razmene značajna iskustva i čuju druge primere dobre prakse koje mogu prilagoditi i upotrebiti i u svom radnom kontekstu. Deveta po redu godišnja konferencija održava se 22. i 23. oktobra 2021. godine.

What does Europass offer? – End-users

A free online profile to highlight skills, qualifications and experiences

Self-assessment of skills to help define career and learning goals

Tailored information on job and learning possibilities

Nacionalno takmičenje dobrih praksi u oblasti KViS

Euroguidance centar je 2021. godine šesti put zaredom organizovao nacionalno Euroguidance takmičenje dobrih praksi u oblasti karijernog vođenja i savetovanja. Ovo takmičenje predstavlja deo zajedničkih aktivnosti Euroguidance mreže u kojima, pored Srbije, učestuju centri iz Češke, Slovačke, Letonije i Mađarske.

Cilj takmičenja jeste promovisanje ustanova, organizacija i pojedinaca koji su u prethodnom periodu razvili nove usluge, alate ili materijale, tj. uspešno realizovali aktivnosti karijernog vođenja i savetovanja i na taj način doprineli razvoju sistema KViS u celini.

Ovogodišnji konkurs za primere dobre prakse u oblasti karijernog vođenja i savetovanja bio je otvoren od avgusta do oktobra 2021. godine. Kao odgovor na konkurs, pristiglo je 15 prijava. Odlukom komisije tri prijave su nagrađene, jedna je dobila priznanje a četiri pohvalnicu. Komisiju su činili predstavnici različitih sektora koji sprovode usluge karijernog vođenja i savetovanja: Ministarstva prosvete nauke i tehnološkog razvoja, Ministarstva omladine i sporta, Agencije za kvalifikacije, Beogradske otvorene škole i Euroguidance centara iz Hrvatske i Crne Gore.

PRVA NAGRADA

„Zum kafica”,
Centar za razvoj karijere i savetovanje studenata,
Univerzitet u Beogradu

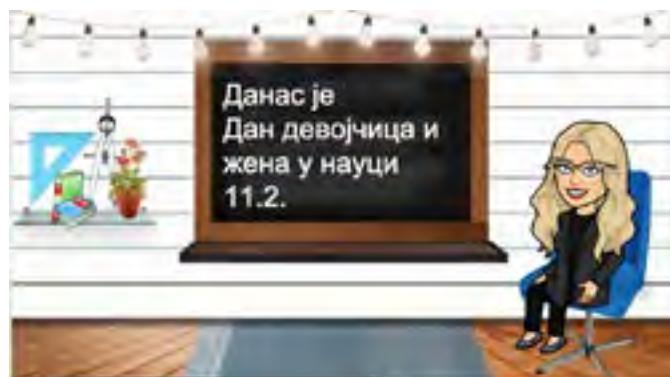
Program „Zum kafica” osmišljen je sa ciljem izvođenja online aktivnosti karijernog vođenja i savetovanja za studente tokom pandemije. „Zum kafice”, organizovane putem Zoom platforme, sprovođene su s namerom da se podstakne lični razvoj studenata i istraživanje karijernih opcija. U okviru programa studenti i pojedinci koji su nedavno diplomirali imaju mogućnost da učestvuju u razgovorima sa stručnjacima iz različitih oblasti od značaja za svoju karijeru. Teme su bile širokog spektra – zanimanja budućnosti, motivacija, upravljanje stresom, tehnike učenja, samopouzdanje, mobilnost tokom studija, digitalna komunikacija i mnoge druge.

DRUGA NAGRADA

„Bilingvalne STEM naučnice”,
Udruženje građana
„ruSTEM”, Ruski Krstur

„Bilingvalne STEM naučnice” kao aktivnost promovišu izbor budućih profesija u oblasti prirodnih nauka i matematike (STEM) devojčicama uzrasta 14 – 18 godina a koje su pripadnice nacionalnih manjina. Cilj projekta jeste osnaživanje devojčica za odabir budućih zanimanja u oblasti prirodnih nauka i matematike. Aktivnosti su obuhvatale radionice na temu izbora budućeg zanimanja, izdavanje brošure o STEM naučnicama u kojoj su opisani njihova karijerna iskustva i promocije programa putem društvenih mreža i u drugim medijima.

TREĆA NAGRADA

Centar „Jaki mladi”, Fondacija SOS
Dečja sela Srbija, Beograd

Centar „Jaki mladi” je usluga namenjena mladima iz osetljivih grupa sa ciljem da se informišu, osnaže, edukuju i bolje integrišu u društvo i time unaprede svoje lične i profesionalne kompetencije kako bi bili konkurentniji na tržištu rada i došli do željenog zaposlenja. Rad s mladima je baziran na sagledavanju sistema u kojima mlada osoba funkcioniše, uzimajući u obzir njegove/njene snage i slabosti, s fokusom na snage i rešenja. Aktivnosti obuhvataju procenu, izradu individualnog razvojnog plana, kreiranje usluga, koordinacije i praćenja, uz kontinuiranu psihosocijalnu podršku.

APPLYING FOR A JOB

Fakultet tehničkih nauka u Čačku

Tehnološki fakultet u Leskovcu

Univerzitetski centar za studente sa hendikep...

Fakultet zaštite na radu Niš

PRIZNANJA:

- za primer dobre prakse razvoja inovativnih onlajn aktivnosti karijernog informisanja, **Prehrambeno-hemijiska škola iz Niša**, za praksu pod nazivom „**Virtuelni KVSiS**“;

POHVALNICE:

- Pohvaljuje se za raznovrsnost metodologije karijernog informisanja učenika **Osnovna škola „Milan Rakić“ iz Beograda**, za aktivnost „**Upoznaj škole - olakšaj odluku**“.
- Pohvaljuje se za razvoj i sprovođenje aktivnosti školskog tima za KVSiS u dualnom obrazovanju **Srednja stručna škola iz Kragujevca**, za aktivnost „**Karijerno vođenje i savetovanje za obrazovne profile po dualnom obrazovanju**“;
- Pohvaljuje se za uključivanje aktivnosti vršnjačkog mentora u aktivnosti KVSiS **Fakultet za inženjerski menadžment, Univerzitet „Union - Nikola Tesla“ iz Beograda**, za aktivnost „**Put do karijere**“;
- Pohvaljuje se za razvoj aktivnosti prepoznavanja potreba učenika u domenu karijernog vođenja i savetovanja **Ekonomsko-ugostiteljska škola „Vuk Karadžić“ iz Velike Plane**, za aktivnost „**Izaberis mudro svoju karijeru**“.

EUROGUIDANCE TAKMIČENJE DOBRIH PRAKSI U BROJKAMA

Na evropskom nivou:

**5 evropskih država uključenih
u inicijativu**

**13 godina inicijative na
evropskom nivou**

U Republici Srbiji:

**6 konkursa za Nacionalno
takmičenje dobrih
praksi**

107 podnetih prijava

19 nagrađenih praksi

22 dodeljena priznanja

**12 pohvaljenih primera
prakse**

Erasmus+

Обогаћује животе, шири видике.

Novi **Erazmus+** program (2021–2027) – **nove prilike za mobilnost**

Godina 2021. označava početak novog sedmogodišnjeg ciklusa programa Evropske unije za obrazovanje, obuke, omladinu i sport, koji nosi ime svog uspešnog prethodnika iz perioda 2014–2020. godine – Erazmus+.

Dugoочекivani novi program bi od 2021. do 2027. godine, skoro udvostručenim budžetom u odnosu na prethodnih sedam godina, trebalo da finansira projekte mobilnosti u svrhu učenja, kao i projekte međunarodne saradnje, za 10 miliona Evropljana svih starosnih grupa. Jedan od njegovih osnovnih prioriteta biće još veća inkluzija, kroz dodatnu podršku učesnicima mobilnosti sa smanjenim mogućnostima. Takođe, program će pružiti podršku tzv. zelenoj i digitalnoj transformaciji Evropskog prostora obrazovanja, i nastojati da ga učini što otpornijim u uslovima pandemije.

Republika Srbija ostvaruje punopravno učešće u Erazmus+ programu od 2019. godine, nakon što je bila lider u regionu po broju odobrenih projekata, iznosu sredstava i broju učesnika mobilnosti. Punopravno učešće očekujemo i u novom programu, za šta se preduzimaju svi neophodni koraci, s tim da već u 2021. godini ustanove i organizacije naše zemlje mogu da učestvuju u svim vrstama projekata, pod jednakim uslovima kao i kolege iz zemalja Evropske unije i još samo nekoliko zemalja koje nisu članice EU (Severna Makedonija, Turska, Norveška, Island i Lihtenštajn). Osim što je u skladu s procesom pristupanja Srbije Evropskoj uniji, od nastavka učešća u Erazmus+ programu korist bi trebalo da imaju sistemi obrazovanja, obuka, mladih i sporta u Srbiji. U prethodnom periodu, primera radi, odobreno je preko 5 hiljada mobilnosti studenata iz Srbije u druge zemlje, preko 4 hiljade mobilnosti zaposlenih na visokoškolskim ustanovama, blizu hiljadu mobilnosti nastavnika, kao i učenika.

Kada je reč o mobilnosti kao stubu novog programa, Erasmus+ će pružiti šanse za sticanje iskustva učenja nastavnicima i stručnim saradnicima iz osnovnog, predškolskog i srednjeg obrazovanja, učenicima osnovnih i srednjih škola, trenerima, edukatorima i polaznicima obuka u stručnom obrazovanju i obrazovanju odraslih, studentima i osoblju visokoškolskih ustanova, mladim osobama i osobama koje rade s mладима u kontekstu neformalnog obrazovanja, kao i sportskim radnicima i volonterima. Novitet predstavlja mogućnost nadopune i kombinovanja fizičkih mobilnosti virtuelnim (onlajn) mobilnostima, što teži da obogati iskustvo mobilnosti i omogući ga što većem broju osoba.

Iako su mobilnosti namenjene pojedincima kao krajnjim korisnicima Erasmus+ programa (npr. nastavnicima i učenicima), one se realizuju preko matične ustanove ili organizacije (npr. osnovne ili srednje škole), tj. projekta koji ona prethodno podnosi. Ustanove i organizacije Srbije, predloge projekata mobilnosti mogu podnosići Fondaciji Tempus kao Nacionalnoj agenciji za Erasmus+ program u Republici Srbiji a bliže informacije o programu i projektima pojedinci i ustanove mogu dobiti na sajtu Erasmus+ programa u Srbiji i od Informativnog centra Fondacije Tempus.

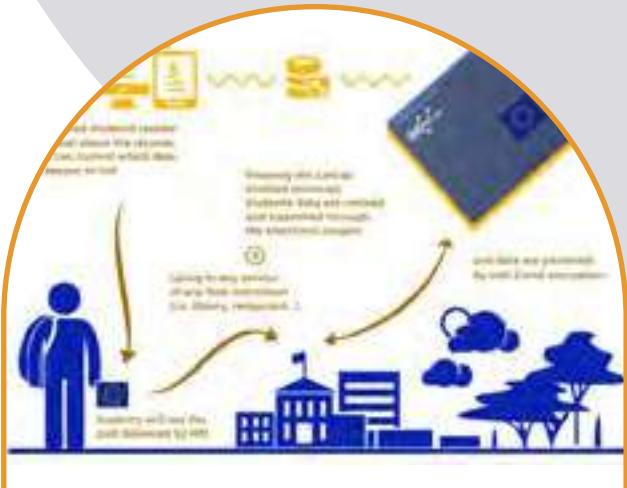
Evropska studentska kartica

– korak napred u digitalizaciji Erasmus+ programa

Inicijativa „Evropska studentska kartica“ (*European Card Initiative*) proistekla je iz potrebe za digitalizacijom i uprošćavanjem administrativnih procedura za učestvovanje u Erasmus+ mobilnosti. Inicijativa ima cilj da putem Erasmus+ mobilne aplikacije omogući studentima jednostavno i brzo upravljanje svim administrativnim koracima u vezi s njihovom mobilnošću. Studenti su već sada u prilici da potpuno besplatno i bezbedno preuzmu aplikaciju, kreiraju nalog i izvrše registraciju. S daljim razvojem Erasmus+ aplikacije, studentima će se omogućiti da na jednom virtuelnom prostoru pronađu sve neophodne informacije koje su im potrebne za odlazak na Erasmus+ studentske razmene, poput kataloga kurseva na inostranim partnerskim ustanovama, elektronske prijave za pohađanje predmeta ali i preporuka za traženje smeštaja i saveta za putovanje na željenu Erasmus+ destinaciju.

Inicijativa će takođe uprostiti proces automatskog priznavanja ESPB bodova i omogućiti studentima jednostavan pristup svim sadržajima na ustanovi domaćinu, poput korišćenja biblioteka, pristupa laboratorijama, usluga traženja smeštaja, popusta za kulturne manifestacije širom Evrope i slično.

Inicijativa će istovremeno olakšati i rad visokoškolskih ustanova koje učestvuju u programu. Visokoškolske ustanove bi trebalo da do kraja ove godine počnu s korišćenjem platforme „Erasmus bez papira“ (*Erasmus Without Paper*), putem koje će razmenjivati podatke o učesnicima mobilnosti i administrirati razmene. Tranzicija ka potpunoj digitalizaciji ovih procedura će se odvijati u nekoliko etapa: do kraja 2021. godine bi trebalo da sve visokoškolske ustanove koriste platformu za upravljanje ugovorima o učenju a od 2022. godine, od visokoškolskih ustanova se očekuje ekskluzivna upotreba platforme za razmenjivanje i upravljanje interinstitucionalnim ugovorima. U poslednjoj etapi, od 2023. godine, platforma će se koristiti za razmenu nominacija studenata, prepisa ocena i potvrda o prihvatanju mobilnosti. Inicijativa će visokoškolskim ustanovama omogućiti i elektronsku identifikaciju studenata, kao i pojednostavljenu i bezbednu razmenu studentskih podataka. Od visokoškolskih ustanova se očekuje aktivna promocija Erasmus+ mobilne aplikacije kako bi se svim studentima olakšalo učestvovanje u Erasmus+ programu.

Evropski događaji za mlađe

Pod sloganom „Naša budućnost u našim rukama”, od 24. do 30. maja 2021. godine širom Evrope obeležena je Evropska nedelja mlađih (*European Youth Week*). Među preko 800 manifestacija u 31 zemlji, našlo se 8 onlajn i uživo događaja koje su za blizu 1000 mlađih iz Srbije organizovali različiti akteri poput Nacionalnog Eurodesk centra i njegovih multiplikatora, lokalne kancelarije za mlađe, udruženja i drugi.

Evropska nedelja mlađih održava se svake dve godine u zemljama punopravnim učesnicama Erasmus+ programa, u organizaciji Evropske komisije, nacionalnih agencija za Erasmus+ i Eurodesk mreže kako bi se proslavila i promovisala aktivnost mlađih, omogućila diskusiju o relevantnim temama za mlađe i promovisale mogućnosti koje Evropska unija pruža mlađima, uključujući mogućnosti za mobilnost u svrhu učenja i usavršavanja. Jedna od glavnih tema ovogodišnje Evropske nedelje mlađih bile su inkluzija i različitost, tragajući za odgovorima na pitanja kako mlađi mogu doprineti stvaranju inkluzivnog društva, kako programi mobilnosti Erasmus+ i Evropska inicijativa za solidarnost mogu uključiti mlađe sa smanjenim mogućnostima, kakva je uloga omladinskog rada u pružanju podrške mlađim ljudima u riziku, posebno u kontekstu pandemije COVID-19 i slično.

Imajući u vidu da je 2021. godina u kojoj je započet novi ciklus programa Evropske unije Erasmus+ i Evropska inicijativa za solidarnost, Nacionalni Eurodesk centar je u svojim aktivnostima u poslednjoj nedelji maja posebno promovisao mogućnosti za mobilnost u okviru njih. Tako su na dva onlajn događaja studenti i mlađi informisani o prilikama i načinima za kratkoročno i dugoročno volontiranje u inostranstvu, omladinskim razmenama, stipendiranim studentskim razmenama i praksama, kao i celokupnim master studijama, za koje će studenti i mlađi iz Srbije moći da se prijavljuju i u narednim godinama.

Više informacija je dostupno na internet stranicama Evropskog portala za mlađe i Eurodesk mreže.

Osim Evropske nedelje mlađih, 2021. godinu obeležiće i Evropski omladinski događaj (European youth event), koji svake dve godine u Evropskom parlamentu u Strazburu okuplja hiljade mlađih iz cele Evropske unije i šire kako bi oblikovali i delili svoje ideje o budućnosti Evrope zajedno sa evropskim omladinskim organizacijama i donosiocima odluka na nivou EU. Osim događaja uživo (8–9. oktobra), koji će ove godine biti ograničenog obima uslovijenog pandemijom, u planu je organizacija mnoštva aktivnosti namenjenih mlađima i od strane mlađih koje će se realizovati onlajn i u hibridnom formatu a u kojima će biti moguće i učešće mlađih iz Srbije. Više informacija je dostupno na internet stranici događaja.

Unapređenje kompetencija za inkluzivno formalno i neformalno obrazovanje kroz TCA aktivnosti

Nastavnici, stručni saradnici i drugi zaposleni u formalnom obrazovanju, kao i omladinski radnici u oblasti neformalnog obrazovanja, imaju prilike da kroz takozvane *Training and Cooperation Activities* (TCA) aktivnosti koje su sastavni deo Erasmus+ programa usavršavaju svoje kompetencije u različitim oblastima poput inovativnih nastavnih i vannastavnih metoda, IKT alata u nastavi i omladinskom radu, karijernog vođenja i savetovanja ali i inkluzije i podrške osetljivim grupama. Ovakve aktivnosti doprinose ostvarenju ciljeva i prioriteta Erasmus+ programa kroz podsticanje uspostavljanja kontakata i partnerstava za nove projekte i razmenu dobrih praksi između aktera.

TCA događaji uključuju učesnike iz više Erasmus+ programskih zemalja ali i iz drugih regionala. Državljanima Srbije su TCA događaji bili dostupni i u prethodnom programu, počev od 2019. godine, a mogućnosti nastavljaju da postoje i u okviru novog programa, što znači da će zainteresovani pojedinci i u narednom periodu imati mogućnosti da se prijave za učešće na nekom od TCA događaja koji se organizuju onlajn ili uživo širom Evrope. Više informacija o TCA aktivnostima uopšteno i mogućnostima učešća na njima za učesnike iz Srbije, dostupno je na sledećem linku: erasmusplus.rs/mreze-i-inicijative/training-and-cooperation-activities-tca/.

Nova platforma za inkluzivnu mobilnost studenata

Tokom proleća ove godine, puštena je u rad nova platforma na adresi InclusiveMobility.eu, čiji je cilj stvaranje preduslova za što inkluzivniju studentsku mobilnost u inostranstvu. Platforma na jednom mestu pruža informacije o inkluzivnoj mobilnosti za studente s hendikepom na mobilnosti, koje su prikupljene od visokoškolskih ustanova, nacionalnih agencija za Erasmus+ program kao i država koje učestvuju u ovom programu. Platforma sadrži informacije o merama podrške i inkluzije koje su studentima na raspolaganju na različitim univerzitetima u Evropi, uz mogućnost lage pretrage baze univerziteta, savete kako otići na mobilnost, svedočanstva studenata s hendikepom koji su već boravili na mobilnosti, mere podrške koje su usvojile različite zemlje evropskog prostora visokog obrazovanja i drugo.

Predstavnicima visokoškolskih ustanova, nacionalnim agencijama i donosiocima odluka platforma nudi alat za samoprocenu svoje trenutne prakse i politika, imajući u vidu standarde iz Okvira inkluzivne mobilnosti, koji je takođe razrađen, kao i savete koje mogu preuzeti u cilju poboljšanja na ovom planu. Visokoškolske ustanove Srbije, koje su deo Erazmus+ programa i predstavljene su u bazi na ovoj platformi, mogu putem nje predstaviti i ažurirati informacije o sebi koje su od značaja za mobilnost potencijalnih stranih studenata s hendikepom, na taj način ispunjavajući principe transparentnosti i inkluzivnosti na kojima se bazira Erazmus+ program i Erazmus povelja za visoko obrazovanje.

Platforma InclusiveMobility.eu je nastala kao proizvod projekta koji je finansiran iz Erazmus+ programa a sprovedla ga je Erazmus studentska mreža (*Erasmus Student Network – ESN*) s brojnim partnerima iz različitih evropskih zemalja.

Inkluzija u projektima Erazmus+ programa u Srbiji

Erazmus+ program naročito promoviše inkluziju kao jedan od najvažnijih prioriteta programa i podstiče različitost i jednakе mogućnosti za sve zainteresovane za učešće u programu. U tu svrhu, program stavlja na raspolaganje resurse i mehanizme koji će doprineti uključivanju organizacija i pojedinaca sa smanjenim mogućnostima i poboljšanju njihovog položaja u društvu. Prilikom osmišljavanja svojih projekata i aktivnosti, organizacije bi trebalo da imaju inkluzivan pristup, čineći ih pristupačnim za širok spektar učesnika.

U prethodnom periodu u okviru Erazmus+ programa, organizacije i ustanove Srbije realizovale su više projekata koji su imali cilj razvoj različitih materijala i priručnika za unapređenje položaja pojedinaca sa smanjenim mogućnostima, dok su drugi projekti akcenat stavili na izgradnju i jačanje veština i kompetencija učesnika sa smanjenim mogućnostima i njihovih nastavnika i edukatora. Jedan broj projekata je imao za cilj aktivno uključivanje pojedinaca sa smanjenim mogućnostima u svakodnevne društveno-ekonomske procese.

Ovo su samo neki od primera projekata dobre prakse koji su na uspešan način inkorporirali princip inkluzivnosti u svoje aktivnosti. Više informacija o prioritetima programa i mogućnostima koje program pruža, dostupno je na veb-sajtu erasmusplus.rs a za sva dodatna pitanja o programu, možete kontaktirati i sa Informativnim centrom Fondacije Tempus putem i-mejla info@tempus.ac.rs ili telefona 011/3342-430, opcija 1.

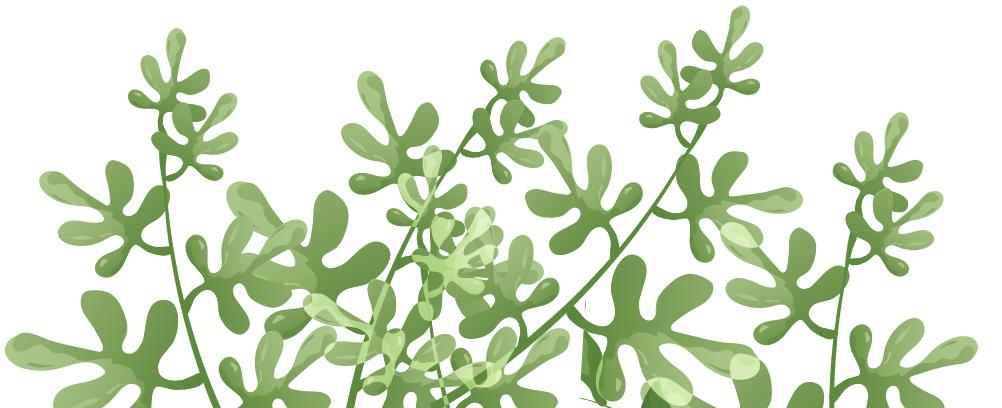

FONDACIJA
TEMPUS

Erasmus+

Обогаћује животе, шири видике.

Ovaj projekat se finansira sredstvima EU

Ovaj dokument je finansiran sredstvima Evropske unije. Publikacija odražava samo stanovišta autora i ni pod kojim uslovima se Evropska unija ili njene institucije ne mogu smatrati odgovornima za sadržinu dokumenta.